

Asia: TEM078:00/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Fortum Waste Solutions Oy:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi

Lausuntopyyntönumeron diaarinumero: TEM078:00/2022

Lausuntomme keskittyy erityisesti jätteenpolton päästökauppaan sisällyttämistä koskevaan osioon.

Fortum kannattaa yhdyskuntajätteen polton sisällyttämistä EU-tasoiseen päästö-kauppaan komission ehdottamalla aikataululla aikaisintaan vuodesta 2028 lähtien. Keskeistä on, että sisällyttäminen Suomessa tehdään samassa aikataulussa muiden EU-maiden kanssa. Toimijoille tulee taata riittävä varautumisaika suunnitella, rahoittaa, pilotoida ja toteuttaa teknis-taloudellisesti järkeviä päästöjen vähentämiseen ja hyödyntämiseen liittyviä CCU-investointeja, jotka siten voidaan toteuttaa kansallisesti tarkasteltuna laajassa ja merkittävässä mittakaavassa. Jotta EU:n sisämarkkinoilla voidaan taata yhdenvertaiset kilpailuolosuhteet, Suomen ei myöskään tule Fortumin näkemyksen mukaan pyrkiä sisällyttämään jätteenpoltoa päästökauppaan ennen EU:n sitä koskevien vaatimusten voimaantuloa.

Päästökaupan ja jätepolitiikan tavoitteet poikkeavat toisistaan ja niitä ohjataan erillisillä EU:n ja kansallisella lainsäädännöllä. Päästökauppa pyrkii ohjaamaan ilmastopäästöjen vähentämiseen eikä sen tavoitteena ole kierrätysasteen nostaminen. Päästökaupan ja sen myötä kohonneiden jätteenpolton kustannusten välittömistä vaikutuksista kierrätysasteen merkittävään nostamiseen EU:n ja kansallisen jätepolitiikan asettamien tavoitteiden mukaisesti on varsin haasteellista tehdä

varmoja puoltavia johtopäätöksiä. Myöskään Ramboll Oy:n raportin johtopäätökset vertailumaiden osalta eivät tue johtopäätöstä, että päästökauppa edistäisi merkittävästi kierrätysasteen nostamista.

Käsityksemme mukaan päästökauppa ei tehokkaasti ohjaa myöskään jätteen määrän vähentämiseen tai yhdyskuntajätteen kierrätyksen lisäämiseen, vaikka jätehuollon kustannukset jätteen tuottajille nousisivatkin. Sen sijaan on tärkeämpää kannustaa ja ohjata yhdyskuntajätteiden syntypaikkalajitteluun, erityisesti muovin osalta, mikä siten merkittävästi vähentäisi samalla jätteenpolton päästöjä.

Päästökauppa nykyisillä ja ennustetuilla tulevilla hintatasoilla tulee merkittävästi lisäämään toiminnan operatiivisia kustannuksia (1), erityisesti mikäli varautumistoimiin ei anneta riittävä valmistautumisaikaa ja varsinkin, jos ennustetaan päästöoikeuksien hintatason edelleen nousevan. Fossiilisista päästöistä aiheutuva välitön kustannusten nousu nostaa jätteenpolton kokonaiskustannuksia merkittävästi ja tulee siten ajan myötä vaikuttamaan porttimaksujen ja energian hinnan tasoon nostavasti.

Jätteenpoltosta syntyvän hukkalämmön (2) kustannukset voivat myös tapauskohtaisesti nousta ja sen kilpailukyky voi myös vaarantua, sillä kaukolämpö toimii kilpailuilla lämpömarkkinoilla, jossa sen kilpailukykyyn vaikuttavat hinnan ohella myös muut tekijät (muun muassa rakennusten energiatehokkuusvertailu eri lämmitysmuotojen välillä (E-luku arviointi) ja alkuperätakuut).

Käsityksemme mukaan jätteenpolton toimijat tulisivat siten tapauskohtaisesti arvioimaan ja optimoimaan päästökaupan kustannusvaikutuksia jätehuollon ja energiantoimituksen välillä. Mielestämme olisi ensisijaista, että päästökaupan kustannukset voivat siirtyä jätteiden tuottajille polluter pays -periaatetta noudattaen.

Rinnakkaispolttolaitosten, jotka jo nyt kuuluvat päästökaupan piiriin, ensisijainen tarkoitus on kaukolämmön ja sähkön tuotanto. Ne ovat rakentuneet siten, että ne optimoivat polttoainejakaumaansa jatkuvasti polttoaineiden hintojen, saatavuuden ja päästöoikeuksien hintojen perusteella.

Jätteenpolttolaitosten ensisijainen tarkoitus on sekajätteen ja muiden kierrätykseen kelpaamattomien jätteiden käsittely polttamalla. Jätteenpolttolaitoksilla jätevirta pyritään pitämään tasaisena eikä vastaavaa optimointia eri polttoaineiden kesken ole teknis-taloudellisesti yleensä järkevää tehdä.

Lisäksi rinnakkais- ja jätteenpolttolaitokset kilpailevat vain osittain samoista jätevirroista ja jätteistä valmistettujen polttoaineiden (SRF, RDF) markkinat toimivat siksi kilpailutilanteessa eri

polttoaineiden kanssa ja siten eri tavalla kuin 'sekajätteen markkinat', joissa toimitaan pääsääntöisesti aluesidonnaisesti logistiikkakustannuksia minimoiden ja suhteellisen pitkin sopimusjaksoin. Yllä kerrotuista syistä johtuen emme pidä nykyistä tilannetta merkittävässä määrin eriarvoisena jätteenpoltto- ja rinnakkaispolttolaitosten välillä.

Kuten hallituksen esitysluonnoksen yleisperusteluissa on todettu, lakimuutos ei koske vaarallisen jätteen polttokäsittelyä, ja että päästökauppadirektiivin soveltamisalarajauksen mukaisesti vaarallisen jätteen polttolaitokset olisivat edelleen täysin päästökaupan soveltamisalan ulkopuolella. Huomioiden vaarallisen jätteen polttokäsittelyn erityisen luonteen Fortum pitää tärkeänä, että vaarallisen jätteen poltto rajataan yksiselitteisesti lain soveltamisalan ulkopuolelle myös pykälätasolla. Esityksen 5 §:n muotoilu, jossa viitataan ympäristönsuojelulain mukaiseen jätteiden polttolaitosta koskevaan ympäristölupaan, ei näkemyksemme mukaan rajaa vaarallisen jätteen polttoa lain soveltamisalasta. Soveltamisalarajauksesta tulisi nimenomaisesti säätää pykälässä.

Suomessa arvioitiin mahdollisen jätteenpolton veron (€/t) ohjausvaikutuksia Ympäristöministeriön tilaamassa ja Afryn vuonna 2021 laatimassa raportissa. Sen mukaan vaikutukset kierrätysasteen nostamiseksi ja polttoon tulevien jätemäärien vähentämiseksi arvioitiin jäävän pieniksi. Fortum yhtyy yllä viitatussa raportissa tehtyihin johtopäätöksiin ja toteamme, että jätteenpolttovero olisi toteutuessaan päästökaupan kanssa päällekkäinen ja luonteeltaan fiskaalinen ohjausmekanismi.

Lisätietoja

Janne Koivisto, Public Affairs Manager

janne.koivisto@fortum.com

Tatu Hocksell, Public Affairs Specialist

tatu.hocksell@fortum.com

(1) Rambollin raportti Työ- ja Elinkeinoministeriölle: Jätteenpolton sisällyttäminen päästökauppaan. 30.3.2023

(2) Fortumin käsityksen mukaan jätteenpoltoista syntyvä lämpö täyttää EU:n RED2/3-direktiivin artiklan 2:9 hukkalämmön määritelmän edellyttämät kriteerit muun muassa koska jätteenpolton ensisijainen tehtävä on sekajätteen terminen käsittely ja lisäksi koska jätteenpolton hukkalämmön

hyödyntäminen on energiatehokkuus ensin -periaatteen mukaista ja siten ensisijaista primäärienergian käytön säästöä.

Koivisto Janne
Fortum Waste Solutions Oy